„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 82. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 2. ЈУНА 1891. ГОДИНА XXVI.

ШКОЛСКИ НАДЗОР.

Пише **Добрурад**.

Изображење народу нравствену
Моћ даје, јачу груба исполина.

Трвен мора бити пут
И широк, да вам могу старци, деца
Следовати равно тим.
Не превирите ни туђи орудија, у
Крчевини данашњој.

Лунијан Мушицки.

I.

Реч две у име приступа.

Један од најважнијих предмета, који има доћи на расправу на нашем црквено-народном сабору, који нам првом приликом предстоји, без сумње је уређење народних школа.

Народна школа је прво, најбоље и најмоћније средство за подизање и ширење народне просвете и свести, а путем тога и народнога благостања, као јединога поузданога темеља, на коме се зида и подиже лепша будућност народна.

Колика се важност код свију напреднијих народа приписује народној школи у данашње време, види се најбоље отуда, што се државе и цркве тако рећи отимају о њену установу.

Није нам овом приликом задатак, да расправљамо шта је за народну школу боље: да ли кад је школа државна или верозаконска установа. Овде само толико напомињемо, да је за нас Србе у земљама круне св. Стевана у интересу нашег просветног и народног опстанка и напретка куд и камо боља школа верозаконска.

Ово доказивати било би, мислим, са свим излишно; ко о томе мало само размисли, казаће му се за то разлози сами, а ја овде само толико велим, да је наше народносно васпитање и ширење српске народне свести у данашњим нашим приликама једино у српској верозаконској школи могуће.

Па кад ово стоји, онда не можемо довољно да се начудимо нашим народним саборима и школским властима за потоњих 20 година, да су народној школи, тој тако важној народној установи тако мало бриге поклањали.

Да су наши сабори за потоњих 20 година мало бриге поклањали школи, јасан је доказ то, што су школске ствари или са свим напослетку остављали па их преко колена преламали; или их ни у обзир узимали нису, као да су школе последња а не прва и најпреча потреба народна. А да нам ни наше више ни највише школске власти своју најсветију и најпречу дужност вршиле нису, најбоље се увиђа отуда‘ што нам је велики део наших српских верозаконских школа без нужде и невоље покомуњаљен и што су многи законски прописи до нанас неизвршени остали. Примера ради наводимо само то, да су нам школе у Шајкашкој, бар колико је нама познато, без икаквог отпора од стране наших власти покомуњалене; и да у наточ томе, што школска уредба од 1872. год. у §.§. 86. и 116. јасно прописује, да главна управа има израдити правила за мировину учитеља и професора верозаконских, што се тим лакше могло учинити, што већ имамо основу као квасац за учитељски мировински фонд, што да је ма и привремено уређено, не би државна власт све српске народне вероисповедне учитеље у Угарској у државни пензиони фонд отерала и великој опасности изложила тиме, што по постојећим мировинском закону могу учитеља и без његове воље ставити у пензију ма из ког разлога, а пошто су пензије врло малене опредељене и онда, кад учитељ преко 40 година служи; то је у сваком другом случају пензијоновани учитељ изложен само беди и невољи. јер што мање година, служи, све му је мања и иначе малена мировина. Па и то је још бар у неколило добро; али у Хрватској државна власт верозаконске учитеље у свој пензиони фонд никако и не прима, а и наша их власт не прима, јер никад још није створила нити дала прилике да се исти верозаконски учитељи каквом таквом мировином обезбеде, и тако сиротани у том погледу не стоје ни на небу ни на земљи, а хоће се, да су одушевљени народни учитељи и поборници српске свести!

Што нам је дакле просветно стање јадно, узрок је томе с једне стране то, што је нашим саборима за потоњих 20 година свашта пречe било, него народна школа, коју је прво ваљало добро уредити и обезбедити, па онда да се ишло за другим, што нам нико неће нити може отети; а с друге стране то, што наше школске власти ни изблизу нису чиниле оно, што су могле, нити оно, што су по самом пропису чинити имале. И према таком стању ствари још можемо хвалити Бога, што не стојимо још и горе него што смо. А што није горе, немамо захвалити раду наших школских власти, него више слепој срећи. Што пак власти нису ревносније чиниле своје дужности, узрок ће лежати у недовољној одговорности њиховој, а пошто је комоција лакша и пријатнија, то је са свим наравно, да је много и много пропуштено учинити, што се у противном случају не би пропустило. Из недовољно одговорности трпе власти наше и многе незаконитости и преко мере много попуштају по неким лакомцима на очевидну штету јавних установа наших.

Ово нека је уједно наук за будући сабор наш, да установу о школским властима на здравијем темељу постави и са великом одговорношћу веже, ако жели, да од тих установа буде користи по школу и народ. Млакост, млитавост или чак и сам нерад или рад противу законских прописа, одвешће нас у пропаст, и онда не треба никога другога да кривимо, до сами себе.

Напредак и ваљаност наших школа не зависи само од ваљаних закона и установа, који ваља да одговарају духу времена и сувременој науци; него и од добро уређених школских власти и доброга стручнога надзора. Шта више може се с правом рећи, да прави напредак школа наших више зависи од добро уређених школских власти и ваљанога стручнога надзора него од доброга закона. Може закон и најбољи бити и најидеалнијим захтевима одговарати; ако му власти и надзор не ваљају, закон ће остати мртво слово на папиру. И обратно: ако су власти и надзор ваљани и савесни, школе ће напредовати ма иначе закон и лошији био. Најглавнији задатак школских власти је то, да настоји, да се законски прописи строго извршују и да у духу закона издају нужне наредбе потчињеним властима, општинама и учитељима. Надзор пак мора бити посредник између власти с једне, и општина и учитеља с друге стране. Он мора бити као нека жива машина покретаљка, која као непосредни чинилац непосредно утиче и непрестано напред креће све, што школу бољом и напреднијом чини. По томе је добар надзор први услов за ваљану школу. С тога је и сврха ове расправице, да о том првом услову поведе реч и обрати пажњу меродавних чинилаца на ову важну установу.

О надзору школском већ и зато је нужно јавно проговорити, јер у новије време о тој ствари није по готову ништа писано, а крајње је време, да се о томе која рекне и даде прилике и градива, да о томе промисле они, којих се највише тиче а поглавито народни посланици, који су позвани, да о овој ствари не само мисле и говоре, него и меродавно решавају.

Најприличније би било, да ову ствар (о надзору) расправљају они, који се сматрају као неки природни кандидати за главно референство на место покојнога Дра Ђ Натошевића, да у напред искажу начела и правац, којих би се држали; а и да се даду познати, јер данашњим даном само име, многе године, висина и лепота, као и умети прислушкивати на врати школски још не пружају довољно способности за тако важно место.

Но кад не подижу о овом своје речи они, који би најпозванији били онда је подиже ево човек, који више од 20 година ради у школи и за школу, који мисли, да су му прилично познате школске мане и потребе, и који тим отвореније и искреније може да говори, што из више разлога нити жели, нити хоће да буде ма буди који надзорник школски.

Говорећи о надзору школском поделићемо расправу о истом у више одсека, да би тако саму ствар схватљивијом учинили. Према томе имамо да говоримо о томе: да ли је надзор у опште нуждан; па ако је нуждан (као што и јест), то онда какав тај надзор да буде и како да се подели; какви људи да буду надзорници школски и т. д.

После овога нужнога увода, прелазимо на саму ствар. (Наставиће се.)

ПРОСВЕЋЕНА ЈЕВРОПА ПРЕД ЉУДСКОМ КЛАНИЦОМ.

Деветнаести век се брзим корацима приближује своме крају, а просвећена Јевропа још и данас равнодушно слуша голема чуда и покоре, који се дешавају на Балкану са „хришћанском браћом“ њиховом.

Из Старе Србије и Маћедоније стижу из дана у дан све црњи и жалоснији гласови. Бесни Арнаути секу и кољу, жаре и пале, отимају и одводе, и то све на очигледа просвећеној Јевропи. Шта је стало власницима јевропским, који дрмају будућношћу појединих држава, до оне српске сиротиње раје, што цео век свој проводи у ропству и кулуку, и на послетку завршује — оловом? Шта је стало просвећеној Јевропи до оних силних русих глава, што немилице падају пред обешћу заслепљених Арнаута, кад та „азијатска скотија“

ЛИСТАК.

МЕЂУ ДРУГАРИЦАМА.

Талијански написао Марко Прага.

I.

Ница, 3. јануара 1889. г.

Мила Лучијета!

Тако нас ево и у Ници, где се небо вечно осмејива, море плави, као твоје очи, а ваздух сав засићен мирисом од цвећа. Све то буди у човеку љубав и чини, да по читаве сате стојиш тако, отворених уста, те би вечно да удишеш тај топли и лековити ваздух, пунан мириса.

Ти, драга моја, по свој прилици не очекиваш од мене да ти Ницу описујем, зар не? Ја прво и прво нећу да врећам своје ране и будим успомене о предметима и особама, што су остала тамо, успомене, које су оживеле новом силом у овом маленом рају на земљи; душа моја пуна је пејзије само од те једне представе, да све, што је постало, све се скупило овде, и кад би ти стала описивати Ницу са тога гледишта и у овом расположењу, никад неби готова била и заморила бих те. Друго — ја сам се већ навикла на Ницу: у њој нема ништа ново за мене, па услед тога немам воље да ти је описујем, јер се та воља јавља само под првим, свежим утисцима. На послетку треће, Ницу су толико већ пута описивали, у књигама, да је ти, тако ревносна читатељка, по тим описивањима сигурно изврсно познајеш.

И тако, на страну са описивањем, тим пре, што ја имам с тобом да говорим о куд и камо важнијим стварима. Но пре свега, шта велиш на мој начин писања? Какво спокојство, каква неусиљеност, каква јасноћа, зар не? Зар је то давно било, кад сам се ја са буром у срцу (као што се вели у четвртом чину неке срцепарајуће трагедије, коју ми нисмо могли до краја саслушати) и сузама у очима опраштала се с тобом, клела се да ћу на путу умрети, и, једва ступивши на ову чаробну земљу цвећа, радовала се, да ће ме саранити овде, под овим дивним, плавим небом? Шта мислиш ти о тој, што ти данас пише писмо, кроз које провејава нова и неочекивана веселост? Да ли си се ти надала таком препорођају од твоје ћићете?

О, не, то није препорођење! Ја сам она она иста, која и пре, и таква ћу и остати, јер у мени живи непоколебиво уверење, да ће се све лепо свршити.

Ти знаш за узрок нашег одласка; мама је тако хтела, а отац се, као свагда, покорио. А ишло се на то, да мене отргну од „безумне љубави“ (трећи чин горепоменуте трагедије), излече од страсти, која ме све више и више обузима, и која би, веле — била кобна по мене, — краће: да ме отргну од мог братића. Сирома ђампијеро! Послао ми на дан нашег одласка опроштајни поздрав у виду увеле љубичице међу страницама Rouge et Noir од Стендала, јер ми је мама категорично запретила, да се с њим видим. О та љубичица! Како је то тужна прича! Нисам имала каде да ти испричам, али кад год буде било — казаћу ти је: то ти је једна од оних прича, које се не дају описати.

Они се, знаш, надали, да ћу се ја, отишавши из Милана и удаливши се од њега, излечити од моје љубави. Надали се — празна илузија! — да ћу га, може бити, заборавити и — ко зна! — приволети се, да се и удам за кога другог, и да начиним једну од оних партија, за које се мисли да су права прилика, а које се доцније свагда покажу као несретне. Да, мила Лучија, у том ми можемо поучити наше родитеље, без обзира на то, што немамо искуства! За то ми имамо друго и савршено ново својство, а то је моћ посматрања. Да, ми посматрамо, моја Лучијето, ето у чему је та тајна! И посматрајући, учимо се, а учећи се . . . ја сам се довољно спремила да се уздржим од удаје. И та мисао даје ми снаге, да чекам и страдам тајно, а јавно да се показујем, како сам спокојна. Не протестујем, не смућујем се: и остављам тати и мами (у осталом, само мами, јер се тата не меша ни у шта) у тој слаткој илузији, да сам њихове савете оценила и уважила, свладала своју „заблуду“, да ћу чинити све, што они зажеле, и удати се за првог грофа, или барона, угледна положаја, солидна, богата . . . и, ако Бог да, светла, неокаљана имена, који нађе за вредно да заиште моју руку. О, они верују у то! Ми ћемо се вратити раније кући, него што се мислило, јер држо, да сам се ја излечила, и ја ћу ти о покладама опет на балове. Збиља, говори ли се већ о њима? Хоће ли давати бал дона Констанца? А херцегиња? . . . Молим те пиши ми о свему том, јер ти знаш, да је све моје срце тамо . . .

Твоја су писма једина, која ми је мати дозволила да примам и читам, не показујући их њој. Па . . . ако би ти се дала прилика, да метнеш и писамце у твоје писмо! . . . . У осталом ти си и сувише мудра, и с тога нећу да ти много говорим.

Како живи он? Јеси ли га видела? Где?. . . На ла-скала? Или на бастијонама? Ја непрестано мислим о његовом новом коњу. То је врло жестоко кљусе и кад-тад ће му начинити какву несрећу. Луд ти је он, тај младић, и тако је луде главе, као и коњ му. У осталом, и то је један узрок, за што сам га заволела. Па онда, Лучијето, оне очи! . . . Боже мој, какве су то очи! . . Црне-прецрне, па велике! Ти их знаш, али оне нису никад гледале на тебе онако, као на мене. Ја бих волела, да једанпут и на тебе тако погледе, али само једаред (јер сам ја врло љубоморна), а то за то, да можеш испитивати, какви осећаји обузму човека, кад те оне очи погледају тако. То ти је у истини . . . . завођење . . . . не, не то . . . не знам, како да то осећање определим . . . једном речи, то је нешто непојмљиво, несхватљиво! . . . И мама не ће, да оне гледе, на мене, неће да ми гледамо једно на друго. Зашто? Може ли се замислити што чудније? За то, што је ђампијеро „лакомислен младић, који је већ на картама проиграо половину имања, а скоро ће и другу“. Милостиви Боже! А зар то не раде сви од реда? Заклела бих се, да је и тата у том грешио, свет се међутим није тумбе окренуо, а мама се удала за њега. Да, ја бих се заклела, да се и тата тим радо бавио у младости: пре, него што сам се ја родила имали смо у коњушари осам коња, а сад само четир. Код куће веле, да доходци већ више нису они пређашњи, а и времена су друкчија — све је скупље! Као бајаги! Узрок

не може више загрозити — западној просвети.

Кад год је Јевропи са Балкана барут засмрдио, кад се дакле тицало јевропске коже, онда су јој увек добро дошле српске груди, да заустављају захукана ђулад турске најезде. А данас? По Берлину и Бечу читају у сласт: „како Малисори нападоше на српска села Кнежину и Раштане, те поубијаше 30 људи, 20 заробише, оба села претворише у згариште и одјавише 6.000 грла разне стоке; како Малисори нападоше на Добреновац и Дубоки До, и убише 15 људи и 12 жена, а толико одведоше у ропство, куће им попалише и одјавише преко 4.000 грла стоке . . .“ На ово — ни ухом да макну. Срца им се окореше. А човечност и човекољубље? То је далеко од њих. Рачунају они, ко ће још и о тим „бескућницима“ да води озбиљна рачуна? То је за њих, па нека — вуку. А док је то тако и док тако буде ишло, дотле ће размажена Јевропа са својим раслабљеним чедом, тројецарским савезом, и подупрта оноликим милијунима пушака, рахат да се пружа по меки душеци.

Но шта се зби од једанпут? Као гром из ведра неба изненадила је те хладне политичаре са цвикери и фракови, који иду испод руке са изабраним израиљевим синовима, она страховита вест, да су балкански разбојници својим понудама умели почастити и верна чеда јевропског запада, и то у срцу турске царевине, на домаку цариградског падише. Та их је вест тако потресла, да су им се тврдокора срца отворила, па се у својој забуњености запитали: Зар и на „културтрегере“ може наићи турска напаст? И, је ли то могуће, да се кроз турску царевину не може ни железницом поуздано путовати? Је ли могуће, да неко може — ма то били и ајдуци са Черкескеја — пред самим Цариградом зауставити муњевити воз железнички и путнике поубијати, поробити и заробити? Одговара им банкар Израел и његови сапутници: тако је и никако друкчије. Али се одмах нашло политичких баба, које знају лепо потапшати и погладити по образу. Њихова је утеха: „Тако што не догађа се сваки дан (велика штета!), а има наде, да се не ће више ни догодити“. Дакле признаје се и мора да се призна да је нешто труло „у држави Данској“, сад, кад су западњаци лично искусили, какво је ужасно гоњење у источњака. То се признаје, и сви се подигоше да нешто кажу; па и то да кажу, да се „тако што“ не догађа сваки дан. А да шта су она свакидашња крволоштва у Старој Србији и Мађедонији? Зар оно није „тако што“, и грђе још, где нема откупа за живот и где се убија у рођеном дому, а дом се раскопава до темеља? Зар су они многи животи, што су до сад покошени и што ће још бити покошени, ситница и тричарија? Или се зар и на животе издају и ударају патенти?

Западни мудраци проповедају, да данашњим напредним веком влада ум и разум, књига и перо. То је лепо речено, и камо лепе среће наше, да је тако. Али баш код њихове куће је друкчије. Непрестано измишљавају и усавршавају смртоносна оружја, те један другог надмашују у оружању и ратном спремању. Ово је последње већ и нама толико догрдило, да изгледамо сами себи смешни. Износе пред нас као пред малу децу лутке, па нас забављају и заваравају, а то за то, да нас згодном приликом могу употребити за своје крајње смерове. Владари путују један другом и из „силне љубави“ целивају се у уста. Један другом очи заваравају, приказују се као најбољи пријатељи, а овамо на обадва ока провирује им жудња за освајањем. Сви су мирољубиви миротворци, а од рата се највише надају, да им буде брат . . . Крволоштва у Старој Србији и Мађедонији узимају све више маха. Убиства су на дневном реду, јер треба просвећеној Јевропи бројевима доказати, да у овим земљама нема Срба. Треба утрти земљиште српским непријатељима, који су вољни да се у своје време тамо нађу, те да направе „реда“. Но ми ни за часак не очајавамо. Прилике се могу изменити, може још и горе бити, но што је данас. Све се може догодити, само једно не, да Србин клоне и малакше, да не ради о својој будућности. И до сад је Србин ћутао и трпео; и даље ће ћутати и трпети, докле — узмогне.

У С. **С—о.**

Писмо из Србије.

Београд 31. маја.

(Опозициона штампа. — Либерални зборови. — Равно.)

Од како у Србији влада потпуна слобода штампе, од то доба наша опозициона штампа тако далеко тера, као што се то не ради ни у једној образованој земљи. Наши опозиционари су схватили слободу штампе тако, као да је сад наступила у српској журналистици ера лажаог обавештавања, безобзирног међусобног грђења, опадања и клеветања. Истина, да је наш а и стран свет упознао сасвим нашу опозицију у потпуној њеној наготи и да се лажне вести, које би она била вољна да протурује у својим органима, слабо где вермају. Оригинално је, како су наши опозицијонари прошли са својим лажима. После 6. маја јавише они у својим органима, да је министар-председник Никола Пашић отпутовао из земље с тога, што се боји освете народне, што му је положај као претставнику српске владе уздрман и да хоће да избегне отворен сукоб са народом у Србији. А шта је било у ствари? Одмах се показало, да опозицијона штампа лаже. Никола Пашић је заиста отпутовао из земље, али не што се боји за свој положај у земљи, него за то што се — женио. И министар-председник се заиста и оженио и венчао прошле недеље у православној цркви у Флоренцији и враћиће се чио и весео у Београд, у средину свога народа, да и на даље дела на бољитку и напретку свога народа, заузимајући онај исти положај, који је и до сада заузимао. Ето вам дакле опозиционе штампе!

Као што сам вам већ јавио, либерали одржавају по земљи зборове, који би имали ту циљ да омаловаже радикалну владу пред народом. До сад су држали зборове у Неготину, Пожаревцу, Рајцу, Прокупљу, а за Спасовдан је сазвао вођа либералне странке Авакумовић либерални збор у Београду. На зборовима тим доносе се резолуције, које обично подносе збору, на ком има либерала, љубопитљивих радикала и гладних напредњака, који као што сами причају, долазе на зборове те, да се наједу и напију. И заиста су смешне слике слике ти зборови либерални. Има лепих и смешних призора, који су одиста жалосни по либералске корифеје Авакумовића, Рибарца, Машића, Ст. Ђурчића и т. д. На таком једном збору обично говори који од гореспоменуте господе либералске и њихова гарда, која се обично састоји из 30—40 људи ларма, тапше радикали, који се нађу на збору таком, да виде из љубопитства, шта ће бити, смеју се лудом послу, а напредњаци, који такође долазе на те зборове, чекају, да се цела парада сврши, па да се заједно са либералима нађу па заједничком ручку да омасте брк. И од свију зборова најсмешније је пропао Авакумовић на збору у Прокупљу. Ту је критикујући државни прорачун за 1891. год. устао жестоко против радикалне владе и њене финансијске управе. Наводио је, да су радикали већма дохакали земљи, да су је презадужили јаче него и сами напредњаци. Хтео је да омаловажи све заслуге радикалне владе, које је она за време своје владавине стекла по народ и по земљу баш у погледу финансијске своје управе. Но, ту је вајни вођа либералне странке љуто насео, јер не само, да му се није лагарија примила, него су чак и рођени његови партизани после свег тог „разглаголствија“ остали равнодушни. Тако раде наши либерали, мислећи, да ће себи нешто помоћи, међутим убијају баш сами себи и оно мало кредита, што су га имали и код самих својих присталица.

Познато ће вам бити, каква се полемика водила између Гарашанина и бившег краља Милана због убиства Илке Марковићке и Ленке Книћанке. Питање краљичино је ту ствар у неколико скрило у присенак, али сад и опет избија на јавност та ствар. Ђен. Богићевић некадањи командант београдског града устао је јавно баш у „Виделу“ и оградио се, да војску српску не терети никаква кривица у погледу убистава те две женскиње, него кривица лежи на некадањим сејменима Гарашиновим.

Ових дана стигао је Трикупис у Београд и одсео је код породице Куманудине, где је била у почаст његову приређена свечана част, на којој беху министри и још неки прваци српски. К.

Политички преглед.

На угарском сабору продужена је дебата о реформи управе, те је у седници 29. маја Ернст Тот говорио против предлога, а државни секретар Салавски за предлог. Говор му је крајња левица често прекидала, пак је и сам председник морао неке посланике на ред опомињати. После дуже обране, завршио је са речима покојнога Гринвалда: „да ће будућа генерација далеко више ценити нашу политичку мудрост, ако од нас наследила буде компактну, снажну мађарску државу, па макар без установа, које изгледају, да су слободоумне — више ће то ценити, него да јој оставимо либерализам без мађарске државе!“ Карактеристично је баш то, што се државни секретар на Гринвалда позива, на онога човека, којег држе за првог покретача целе реформе, јер се из тога види, да и сам Гринвалд није о реформи без икаквих примисли био, бојећи се уображене бојазни од народности. Даље су још говорили Алмаши и Мајтењи против предлога. Сутра дан је опет седница продужена, у којој су Валентин Илеш и Евген Капошфи говорили против, а напротив Петар Бушбах је бранио предлог; на послетку је говорио Стефан Домахиди против предлога. Ово је један од оних посланика, који је због ове реформе иступио из владине странке — Поговара се, да се министар-председник с молбом обратио на председника крајње левице, да овај са странком одустане од толиког говора против предлога.

Шта је с краљицом Наталијом? Цариградски „Левант-Хералд“ има следећи допис из Одесе: „Ма да страни листови саопштавају, да ће се бивша краљица Наталија настанити у Одеси, овде није ништа познато о њеном доласку. Није тајна, да цар није задовољан њеним држањем у последње време, које је довело до уличних скандала, те му не би баш било мило, кад би она сад у Русију дошла. Цару су нарочито одвратни сви породични скандали, и факт, да су бивши српски краљ и краљица увукли свој народ у своју недостојну породичну распру, уништио је симпатије, које је он имао према краљици. И они руски листови, који су пре краљичину ствар заступали, окренули су лист. Они веле, да Русија у пркос последњим догађајима у Београду, није престала да се интересује за младу краљевину. Имамо основа да верујемо, да Русија није вољна оставити Аустрији одрешене руке, да она у српским стварима игра улогу „deus ex machina.“ Даље пише исти дописник: „Бивша краљица Наталија стигла је на добро своје тетке код Кишењева. Вероватно је, да неће долазити у Одесу, као што је имала намеру, и то услед једне ноте, коју је овдашњи агент петроградског спољњег министарства добио, и у којој се изриче незадовољство царево држањем краљичиним. Тетка бив. краљице кнегиња Моруси још лежи овде (у Одеси) у свом дому болесна, ну она се нада, да ће већ за који дан моћи отпутовати у Кишињев да поздрави своју сестричину.“

Русија и тројецарски савез. Како се поговара, да ће се тројецарски савез обновити, то се распитивало, како Русија и у опште руски политички кругови мисле о тој обнови. Из Петрограда јављају, да та обнова неће ништа изменути у европској политици, него ће само трајати оно стање, на које се Русија одавно навикла. У Петрограду су довољно трезвени били, те још за пада Криспијевог увидеше, да тај пад неће донети за собом то, да се Италија окане тројецарског савеза. У Петрограду се неће нико изненадити, ако Италија не удари ни под Рудинијем другим политичкнм правцем. У осталом, ако

је тај, што је тата тако исто радио као и ђампијеро. Па шта је ту тако страшно? Уместо осам коња, остало четир — то је све.

Затим држе у резерви још један аргуменат, као последњу бомбу или финални акорд, да ме коначно поразе и учине, да више не мислим на братића. Шапћу ми на ухо: „ђампијеро има једну играчицу!“ — И мисле, да су ми казали нешто ужасно? Али, реци ми ти, која си тако разборита, шта је то тако особито — играчица? Машиница што се врти, чигра! То је ствар позната: ђампијеро јој поклони по који пути брилијантски какав накит, или јој пошље каруца, да је мало провозају, — све је то врло comme il faut; нема ни једнога младог човека са титулованим именом и ни једнога, који је у бољем стању, а да не би имао каквих одношаја са каквом му драго играчицом или глумицом. То је природно, или боље да речем, неизбежно!... Но зашто да је љуби! И за што би је могао љубити! То никад нећу поверовати! Све су то измишљотине, драга моја. Оног дана, кад би му дозволили, да мене љуби, послао би до ђавола сав балет, и све прима-доне!...

Зову ме: дошла у визиту нека баронеса д'Орпан, нова познаница, безобразна, као смртни грех.

Но ти, чини ми се, разумеш ме. Што се мене тиче можеш сасвим мирна бити: ти видиш — ја сам се покорила својој судбини и чекам. А постарај се, да то сазна и онај, који треба.

Сто пољубаца од твоје **Ђифете.**

P. S. Баронеса је отишла, и ја хитам да отворим писмо, јер сам се сетила, да ти нисам ништа саопштила о моди. Моја глава и срце не могу се тиме занимати, као што можеш и сама мислити, но ти, мила моја, ја знам, имаш права на неколике податке о томе, шта царује у моди.

Овај час идем на екипажи у Кандамину.

Ђифета.

II.

Ница, 15. јануара 1889.

Драга моја Лучијета!

Шта ти мислиш о мени? Ти, као свагда, била си толико добра и љубазна, па си ми одмах одговорила на моје последње писмо, а ја, без обзира на то, нисам ти писала... колико већ дана? — не знам право, али биће много. Чини ми се, две недеље, јер се тако некако догодио један догађај, због чега сам и изгубила рачун о данима.

Шта ја то велим један догађај? Било их неколико за то време! Али нећу да истрчавам!

Лучијето, никада још ни једно писмо није било тако поверљива карактера, као ово, што га сад пишем. Зато запамти добро: ово ваља да остане међу нама, и нико да не зна ништа о том.

Али!... али!... Реци право, је ли да те све ово врло интересује? И је ли да ја умем да узбудим љубопитство читавим чудом од увода, па развученим разјашњивањима и паузама? Ти дршћеш, лупаш ногом, ја видим, ти хоћеш да знаш све и то што пре... Ах, Лучијета, зашто ја нисам списатељка? Колико би ја романа писала! Па како би били интересантни! Ја имам за то дара, о том нема сумње, позитивна дара!

Но, но, нећу да те више мучим.

Јесам ли ја теби говорила у свом последњем писму о нашој новој познаници, баронеси д'Орпан? Мени се чини, да јесам. То ти је већ у годинама сињора, аристократкиња, али као преодевена сељанка, и девојка још. Безобразна, напослетку, како само може бити. Осим тога, пронашло се, да нам је и неки род. Њена мати била је из породице д'Анђене, други муж јој је био гроф Чинами д'Анкона, а гроф Чинами — пази добро, јер ћеш се изгубити — имао је сестру Паолу, којом се оженио син једне тетке моје матере, маркиз Пулчијони. Сад ти мени реци, ако умеш, који степен сродства везује мене са баронесом? Ми то никако нисмо могли решити; тата је развио читаво родословно дрво, али ни тим путем нисмо могли доћи ни до каквог закључка. Ја сам решила, да је зовем тетком и да чујеш само са каквом ја то трогателном интонацијом чиним! Она за цело здраво ужива кад ме не слуша.

Али најзанимљивије је то, на који се начин открило сродство. Пре недељу дана ручала она код нас. Изнели артичоке у путеру. „Ах, ma chère!“ кликнула она, „каква наслада, какво уживање! То ми је страст! У нас је то породично, или боље рећи, наслеђно у породици: сирота тетка Паола страшно је волела артичоке у путеру!“ Ми се погледале. Тетка Паола?... Артичоки?... А и ми смо имали таку тетку, и исту породичну легенду. Чини ми се, да је та страст била тако силна у поменуте сињоре, да је постала карактерном цртом за њу и прешла на потомке: довољно је рећи, да је сиротица умрла због тога, што јој желудац, са тих артичока у путеру није могао више да вари. — Ти погађаш. Оно даље: изашло, да су обе тетке Паоле једна те иста особа.

Но све је то за тебе како ми се чини, банално и није ни мало занимљиво, али је то врло нужно било ради карактеристике поменуте сињоре, којој је може бити суђено, да игра не последњу улогу у догађајима мога живота.

Ја већ видим, како си разрогачила очи. Но, ево ти решења читаве загонетке. Цела ствар лежи у овом: Има баронеса рођака, млада, лепа човека — виконта де-ла-Рошкуркура, јединог наследника од осам милијона, а међу тим има врло много и свога имања. А то већ нешто значи, као што видиш!

Рођак је дошао пре шест дана на својој јахти, коју је баронеса одавна хвалила са таквим ентузијазмом, са каквим једе артичоке. Виконт Гонтран де-ла-Рошкуркур је — момак... Има му, од прилике 35 година, али изгледа да му је тек 29, двадесет и девет, запамти, не тридесет: разлика и за ту једну годину је врло велика. Двадесет девет је још младост, разборитост... па некад јој се не може одолети; тридесет... то је већ друго коло. Но у свету се све узима онако, како се па око чини, и Гонтран има 29 година. А то је довољно, да се срце заборави. Како ти мислиш?

А сад... Што ваздан да одуговлачим? Зар није већ сасвим излишно да ти причам исто-

међународна ситуација остане неизмењена, неће ни Русија отступити ни за длачицу од свог досадањег правца. Неки листови јављају, да се у Италији појавила струја, која је противна тројецарском савезу. И та струја се већ веома опажа у народу италијанском, по ком се расејали агитатори, да подигну народ, не би ли овај протестовао против ступања Италије у тројецарски савез, који по мишљењу народа, није Италији никаква добра донео.

Вести из места и са стране.

СВЕТОЗАР ПОПОВИЋ.

Из редова наших млађих научничких снага нестало је и опет човека, који је много радио и много претрпио, а све за народ свој.

На Спасов дан из јутра преминуо је у Чортановцих врстан Србин Светозар Поповић у тазбини својој у дому Красојевића. Покојник се родио 1853. г. у Темишвару. Прве године свога детинства провео је у Новом Саду, где је свршио основну школу и гимназију. Свршивши гимназију и положив испит зрелости, би покојник изабран за питомца Текелијиног завода у Будимпешти и ту сврши универзитетске науке учећи математику и физику. Год. 1877. постане покојник професором гимназијским у Ср. Карловцих, но ту не проведе дуго — једва две године па оде у Сарајево на тамошњу гимназију. Као ваљан Србин беше он трн у оку босанске владе и њезиних органа. Па и ту у Сарајеву не остаде дуго, изненада му забранише бављење у Босни, но карловачка гимназија га поново прими у својој професорску колегију, али му не би ни ту суђено да дуго остане. Немиле прилике га примораше да напусти професорско место, и с тога оде поново на универзитет у Загреб а затим у Берлин да учи права, наумив да се сасвим окане професоровања. Али пре две године пређе у краљевину Србију, где га лепо примише и он се одаде по ново професорској струци и професоровраше на вел. гимназији шабачкој све дотле, док га неизлечива бољетица не примора, да се окане професуре, да се вине међу своје знанце и пријатеље, да потражи лека бољетици својој, али га ту сто и смрт нађе.

Покојник беше спреман човек, ваљан Србин и ватрен родољуб, али му беше ето суђено, да пре времена легне у ладни гроб. Слава му!

Срп. учитељски конвикт у Н. Саду добио је накнадно за потпомажућег члана са 50 ф. прилога: „добротворну задругу Српкиња у Инђији“, која је своју годишњу рату од 10 фор. већ уплатила. Даље су скупиле на овај фонд гђа Милица Илијћа и гђца Катица Котур-Поповић учитељица у Ст. Футогу: 26 ф., а приложили су: по 2 ф. Јован Беквалац и гђа Љубица Строне рођ. Стајић; по 1 фор. 80 н. Милица Илијћа; по 1 ф. Катица Котур-Поповића, Никола Топалов, Паја Бошњак, Александар Савић, Лазар Јовановић парох, Светислав Јовановић, Јоца Петровић, Анка Митрић, Терезија Ковачевић. Паја Марковић учитељ, Софија Будаји, Катица Косанић, Стева Петровић, Васа Чупић, Јован Пантелинац; по 60 н. Драга Акина; по 50 н. Милица Кнежевић, Лудвик Хеп, Мита Попов, Урош Петровић, Васа Љубојев; по 40 н. Милан Јовановић, Васа Крстић, Милош Јовкић; по 30 н. Милан Ропић, Катица Вукотић; по 20 новч. Тоша Живанић, Пера Радован и Васа Шумаров. — Г. Радослав Марковић парох у Индији скупио је на ову цел 8 ф. 50 н. и то по 2 ф. од г. г. Мите Петковића трговца и М. Николића трговца; по 1 ф. од г. г. Христине уд. Контић, П. Ненадовића бележника, Ст. Ненадовића трговца и Р. Марковић пароха; и 50 н. од г. Тоше Јовановића трговца. — Даље су донели тасови у општини Баноштру: 2 ф. у Темишвару граду: 7 ф. 60 н., Падеју: 2 ф. 40 н. Слава и хвала свима!

Годишњи испити. На срп. вел. гимназији новосадској почињу у понедељник 3. јуна т. г. редовни строги годишњи испити. Испити ће трајати десет до дванаест дана. За тим ће наступити годишњи велики одмор.

„Одбор задруге Срба занатлија Новосађана“, држао је на Спасов дан после подне своју редовну седницу, на којој је између осталог закључено, да се свечана прослава двадесетогодишњег постанка задружног, која је требала бити трећи дан Духова т. г. одгоди и одржи на Петров дан о. г. Како дознајемо Срби занатлије Новосађани почели су већ живо да се спремају за ову прославу и уздају се да ће слава бити достојна њеног значаја. А ми се надамо, да ће и Срби занатлије из свију српских крајева похитати на ову славу српску занатлијску у Новом Саду, не би ли тако допринели, да ова ретка свечаност буде што свечанија.

Лед. У петак око подне навукоше се црни облаци над Новим Садом, муње почеше севати и за мало па забруја и грмљавина. Није ово дуго трајало, кад из небуха поче падати лед, доста крупан и густ. Могао је падати око десет минута, а за тим се осу бујна мајска киша, какве овог пролећа још не видесмо. Лед је начинио доста штете по вртовима, а да ли је шкодио што и пољским усевима, то је још за сад питање.

„Листићи“. Г. Јован Протић богослов написао је у свом ђаковању један низ цртица са села, и сад их је све издао у једној књизи, којој је наслов „Листићи“. Књига та изашла је ових дана из штампе и ми ћемо се на њу у своје време опширније осврнути. За сад је можемо само најтоплије препоручити нашој читалачкој публици, јер је књига ова за иста заслужила, да привуче пажњу читалачке публике. Цена је књизи само 50 пов.

„Вел. бечкеречка добротворна задруга Српкиња“. Добили смо од вел. бечкеречке добротворне задруге Српкиња извештај о раду њеном у 1890. год. Из тог извештаја видимо, да је прошле године председница задрузи била гђа Емилија Мунчића, подпредседница Софија К. Вуковала, благајкиња Марија Ђонлића, перовођа г. Сава Клее, задружни адвокат др. Емил Гаврила, задружни надзорник Паја Ј. Поповић. Почасни чланови беху Марија Ковач и Заида Хертеленди-Виндорњалаки. Рачунопрегледачице беху гђе Олга Верчајева, Христина Пира и Корнелија Стојанћева. Задруга је имала у току прошле године 34 члана оснивача, 58 чланова потпомагача и 32 члана прилагача Умрло је свега четир члана. Из извештаја благајкињиног видимо, да је задруга имала у току прошле године 510 фор. примања, а 290 фор. расхода, према том је остало за умножавање задружног фонда 220 фор. Задруга је располагала 1. јануара 1891. год. са готовином од 3341 фор. 13 новч. Кад прегледамо прорачун прихода и расхода видећемо, да је од чланарине утекло у задружну благајну 280 фор., добровољних прилога 60 фор., од интереса на улоге 170 фор. А издато је на милостиње 100 фор., на одело школске сироте деце 60 фор., као припомоћ Марији Поповићевој приправници 50 фор., за чланарину у конвикту 10 фор., на послугу 50 фор, на штампу 15 фор., на поштарину 5 ф., на разне потребе 10 ф — Из целога извештаја, види се, да је добротворна задруга Српкиња у Вел. Бечкереку лепо напредовала и ми јој од свег срца желимо, да корисна установа та што боље напредује, не би ли тако што више сирочади нашло утехе и припомоћи од задруге те. Једно нам само долази доста чудновато, а то је, што задруга има мало чланова из околине и са стране у опште. Вел. Бечкерек има доста јаку српску околину и кад већ околна места немају својих самосталних женских задруга, опо би ваљало да потпомогну, да се вел. бечкеречка добротворна задруга Српкиња што боље дигне и кораче напретку и бољитку, да би могла у што већој мери и што боље послужити својој истакнутој цели.

Начелник и јавна похвала. Пишу нам из Инга: „У једном новосадском листу изашао је ових дана допис о стању, које влада у нашем месту. Између осталог пева се славопој овдашњем начелнику нашем Ђури Добричићу. Износи вам се он као човек чуваран, штедиша, вредан и савестан старешина, који ужива поверење и поштовање у нашем месту. Ми ћемо се на овај славопој првом згодном приликом осврнути и доказати, да то све неће бити баш тако као што нели незнани славопојац нашег начелника у том новосадском листу.“

Гроф Гаврило Карољи у угарском сабору. Гроф Гаврило Карољи је један од виђенијих чланова крајње левице и као такав он жестоко устаје против владиног предлога о реформи администрације државне. Сад је он израчунао, да, ако деведесет њих крајњих левичара код сваког од 279 чланова у предлогу о реформи државне администрације поднесу сваки по три предлога, и ако се за сваки тај предлог буде захтевало поименично гласање, то ће расправа трајати 47 година. Гроф Карољи је у клубу крајње левице предложио, да се образује одбор од 25 лица, коме би био задатак, да изради дефинитивно методу за опструкцију т. ј начин, како ће се расправа у угарском парламенту што већма одуговлачити

Осуђен. Познати политички шарлатан у Београду Пера Тодоровић стојао је ових дана пред судом, да се правда због увреде, коју је нанео у својим „Малим Новинама“ српском министру народне привреде Кости Таушановићу. На расправи се доказало, да су те све увреде биле из злобе и пакости. Суд је осудио Перу на 300 динара глобе или месец дана затвора и да плати 150 динара глобе. Уједно је Пера осуђен на месец дана затвора за увреду, коју је нанео крал. намеснику Јовану Ристићу.

Побуна пољопривредних радника. Побуна у Орошхазу још никако да се стиша. Са сенторђанске пустаре отерали су жандари 46 радника све по пар повезаних у тамошњи сремски судски затвор. Позатварани су због тога, што су и они отишли пред солгабироват, да чују шта ће бити са тамо позваних њихових девет другова, што су по казивању дражили остале, да ишту већу надницу. Солгабиров кад је видео наоружане пратиоце, позвао их је, да се они удале, те кад исти то не хтедоше учинити, онда искоче 20 жандара, који су били прикривени, те их опколивши повежу и отпрате у затвор

Против пијанства. У Аустрији је министар унутрашњих послова поднео државном већу законски предлог против пијанства. Између осталога предлаже, да сваке недеље од суботе 5 сахата по подне, до сутра дан у исто доба морају крчме и палинкаре затворене држати.

Венчање. Милан Турковић властелин од Кућева венчаће се на бледском језеру у Крањској 8 јуна о г. са гђцом Ирином Живковићевом, ћерком барона Јована Живковића из Загреба.

Узео своју бабу за жену. Од прилике пре двадесет година десио се у Нађ Карољу редак случај, да су мајка и унука тако рећи у један и исти дан родиле по једно дете. Мајка је родила женско, а унука мушко дете. Деца су заједно одрасла те се тако у току времена и заволеше, да је млади нећак у своје прабабе замолио руку своје бабе. И прабаба је заиста пристала на то и двоје младенаца се већ и венчало.

Енглески правопис. Баш су ти Енглези мудри, ал, пишу глупо. Ево доказа. Дође Немац у Лондон, наручи карту посетницу са својим презименом Линц. Кад је даде првом познанику, онај прочита Лајнц. Немац наручи друге карте, на којима је било исписано Ленц, Енглез прочита Ланц, Немац напише Ланц, Енглез прочита Ленц и Немац је покушавао и друге вокале да уметне, ал, никад му није испало за руком, да Енглез прочита Линц. Ал' што је најгоре, — примећује један — Енглез пише „гутаперха“ а чита „каучук“. Но, колико се дознаје и сами се Енглези уверише, да морају и треба да измену свој рукопис. То би хтели већ неки учењаци њихови, а као да се неће том ни паучењаци противити јер сваки иоле паметан човек увиђа, да треба опако писати као што се говори

Енглеско богатство. У Лондону постоји обичај, да се сваке године по свима црквама лондонским једне недеље купе добровољни прилози за болнице лондонске. Колико је богат Лондон најбоље ћемо видети кад кажемо, да је за тај један дан у црквама лондонским скупљено 400.000 фор. Лондонске болнице троше 600 000 ф., а ево за тај један дан добише две трећине од те своте.

Кратке вести. Српски сликар и уметник Павле Јовановић наумио је да проведе лето у Улцињу у Црној Гори, да студира типове из црногорског и арбанашког живота. — У Риму су ушли у траг грдној проневери у благајни такозваног „Петровог пфенига“. Проневера износи 13 милијона лира. Кривци су непознати. — У Решцу се дете једног надничара дочепало боце с ракијом, те се напио. После неколико часова је јадно дете умрло у мукама. Пазите на децу! — У М. Кањижи било је велике ватре. — Познати уредник „Пештанског Лојда“ Мардохај Фалк болује од очију и мораће неколико недеља чувати собу. — По неким листовима појавила се вест, да је српски министар финансија др. Михаило Вујић опасно оболео у Карлсбаду. Међутим се доказало, да та вест није истинита. — На будимпештанском универзитету завршиће се предавања сутра 2. јуна.

Трговина.

Нови Сад, 1. јуна. Довоз ране па овдашњу пијацу био је у опште слаб. Цена пшеници је остала стара, кукурузу је цена боља, међутим је цена јечму, зоби и наполици пала, мања је. Продавало се: Пшеница по 9 ф. 40 н., кукурузу 5 фор 70 новч., јечам 5 ф. 70 н., зоб 5 ф. 80 н, наполица 7 ф. 80 нов. Све од 100 килограма.

Са осталих пијаца:
Теоци 8—20 ф по ком.
Јагањци 5—12 ф. по пару.
Свињи дебели 40—43 ф.
Свињи млади 38—40 фор.
Маст 50 ф.
Сланина 50 фор.
Све од сто килограма.

*

Будимпешта, 31. маја. Продаја се још никако не мења, како стање продавања тако и куповање остало је по старом. Цене се нису измениле. Истина да воља за куповањем расти и тенденција напредује, али је ипак цена остала стара. Цене су пшеници: потиској 9 ф. 45—85 н бачкој 9 ф. 75 н. пештанској 9 ф. 50—55 н. банатској 9 ф. 62½ н. Све на три месеца. Ражи 9 ф. 70—80 н.

Термини су: Јесењој пшеници 9 ф. 35—50 н., кукурузу за јуни 6 ф. 24—30 н., кукурузу за јули-август 6 ф. 34—40 н. зоби јесењој 5 ф. 83—97 н.

Време се било јуче изменило у неколико. Јуче је падала бујна киша помешана с ледом. И данас је још похладно, ветрић дува и време није стално. Придолазак странаца је прилично слаб, стога је и житна и марвена пијаца у нашој вароши слабије посећена неголи иначе.

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 1. јуна.

Дукати — — — — — — — —	5·52
Наполеондори — — — — — —	9·27
Немачка марка — — — — — —	57.40
Лондон — — — — — — — —	117.30

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да је крајња левица у угарском сабору већ почела употребљавати абструкцију према владиној странци. Тако је у последњој седници сабора угарског говорио посланик крајње левице Карло Салаји читава два сахата, те заморио сабор тако, да су после њега могла још само два посланика говорити.

— Из Верлина јављају, да је пруски сабор у последњој седници одбио са 223 против 20 гласова Рикертов предлог о царини на рану. Те седнице је било и веома бурних призора, које изазваше конзервативци дебатујући са либералима.

— Из Цариграда јављају, да је порта намерна да конферише са велесилама у погледу колонизације Чивута у Палестини. Уједно јављају, да је потера против разбојника у Турској одређена.

Исправак.

Погрешком коректора изостала је примедба уредникова на чланак „Назарени у Српству“ у прошломе броју, у којој је стојало, да се уредник не слаже у свему са назорима пишчевим, а пустио га је за то у целости, што је то писац изрично тражио.

*

У 81. броју „Заставе“ у чланку „Назарени у Српству“, увукао се на другој страни, у другом ступцу одмах после трећег реда одозгоре случајно један став, који квари смисао том чланку. Тај став почиње овако: „Друштво људско се састоји“ и т. д... а завршује се... јединоспасавајуће вере назаренске“. Ово све треба сасвим да изостане, с тога молимо сл. уредништво да овај исправак уврсти у листу.

Одговори уредништва.

Дописнику у Перлез. Ствар о вашем апотекару изнели смо већ једном у листу. Том злу се неда само јавношћу помоћи, ту треба друга лека. Ваља порадити на том да надлежна власт предузме мере, које су у овим приликама, које данас владају у вашем месту, нужне. То ће бити најбољи лек. Поздрав!

ију тих шест дана минут за минутом са свима потанкостима?... Ти си и тако све разумела: појавиле се неке комбинације. Мама и баронеса воде дуге и интимне разговоре, који у осталом не буде у мени ни најмање љубопитства: ја их могу да претставим реч по реч, с тога и неналазим за нужно да прислушкујем у вратима.

Рећићу ти међутим, да је јахта — права дивота! С поља сва бела, а изнутра опет бела па позлаћена. Ту су ти салони, дворане за пушење, библиотека, одаја за спавање — све ванредно лепо! А у дну малена враташца, покривена широким ћилимовима турским и персијским, као на улазу у какво светилиште. А за њима... погађај! За њима је брачна одаја — сва ружичаста... Не, ја се не усуђујем да је описујем — за то би требала читава књига! Све што је најфиније, најлепше и што се само замислити може, све је тамо сабрано, а то Лучијето моја, открива у Гонтрону не само уметника, него и правог центлмена. Како, брачна одаја? — питаш ти. Зар је он ожењен? — Не. Гонтрон је морнар срцем и душом, он гипе за морем, и проводи на њему по четири месеца у години, па је решио, да и свој пут после сватова обави на јахти; услов sine qua non за будућу му жену. И ево већ шест година, како броди по свету, тражећи идеалну девојку, коју би могао заволети. Као што видиш, план доста фантастички. И где је нађе, узеће је и одвешће собом на јахту. Поетично и одлучно у исто време.

Ти би сад да знаш, какав сам утисак на-њ учинила. То можда неће бити скромно, али мени се чини, да је тај утисак — леп. Што мене усхићује, ја ћу ти признати, то је она ружичаста одаја на јахти. У осталом и сам Гонтран је образац фине лепоте: одмах на први поглед видиш у њему центлмена. Јуче ме је занитао: „est-ce-que toutes les italiennes ont des beaux yeux comme vous, mademoiselle?“ Врло мило, зар не?

На крај крајева, како ми се чини, све ће се лепо свршити.

Ето ти и свију новости и узрока мом ћутању; сад се можеш и сама уверити, како сам била заузета.

А шта ми ти радиш? Радујеш ли се? Ја мислим, да ћу се морати одрећи балова о покладама.

Пиши ми што пре и јави све новости.

Мама моли, да ти саопштим њезин поздрав теби и твојој мами.

Сто врелих пољубаца од твоје

Ђиђете.

P. S. Ја мислим, у случају ако.... о неким малим тешкоћама, а наиме: месту живљења. Но у осталом то се може удесити и овако: четир месеца у Паризу (чини ми се да он тамо има велику кућу на Rue Blanche), четир месеца на мору (у крајњем случају само прве године, да му учиним по вољи, јер би после било већ досадно) а четир месеца између Милана и језера. Шта ти на то велиш?

Твоја **Ђиђета.**

P. S. Још једном отварам писмо и још те једном опоменем, да ником ништа не говориш, нарочито ђампијеру ако би га где видела.

Превео **Мир.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ
КОД „СВЕТОГ САВЕ.“

Славним црквеним општинама, школским одборима, гг. свештеницима, учитељима и родитељима препоручујемо

ПРИЛИКОМ ШКОЛСКИХ ИСПИТА
ОВЕ

НАЈНОВИЈЕ И НОВЕ КЊИГЕ ЗА ОМЛАДИНУ.

Блудни син приповетка Фрање Хофмана 35 н. | **Мирко и Гојко** од Шмита превео Ј. М. 75 н.
Мајсторија козе пасе прип. Ф. Хофмана 30 н. | **Невоља га дотерала** од Ф. Хофмана 30 н.
Дахома или живот црнаца у Америци од Хофмана са четири челикореза (ново издање) 40 н.

Бадњак дарак доброј деци од Чика Стеве тврдо укоричен 25
Бисер и драго камење на украшење дечије душе и срца 20
Благо оном ко је милостив прип. од Ф. Хофмана . 35
Божић приповетка од Ф. Хофмана 80
Васпитачица приповетка Ф. Хофмана 50
Венац, припов. од Шмита посрбио С. Ђурчић . . 50
Венац песама за малу српчад сплео чика Стева 20
Велики декламатор збирка одабраних песама за декламовање 60
Вида илустрована књижица за децу 15
Виљем Тел илустрована књижица за децу . . 15
Дан и ноћ са 22 слике од чика Стеве 25
Дани одмора са 7 слика од чика Стеве 20
Дечија забава народ. приче за децу 80
Дечија Лира збирка песама за певање у школи и код куће прибрао С. Арсенијевић 30
Дечије радовање дарак доброј деци од чика Стеве са 12 слика 30
Добри другови приповетка Фрање Хофмана . . . 30
Добри и невољали синови слика из нар. живота 30
Дете и рода илустрована књижица 15
Занатлија припов. за младеж нап. Р. Нидергесес 30
За моју милу младеж украшено са 60 слика из дечијег живота 60
Инкино благо приповетка од Хофмана 30
Илустрована књижица о животињама од М. Нешковића 60
Каптал приповетка за децу од Хофмана 35
Куца и деца како живе животиње 15
Лоанго приповетка Фрање Хофмана 30
Ловци на боброве приповетка Ф. Хофмана . . 60
Мали декламатор збирка песама за дечије декл. прибрао чика Стева . 25
Мали димничар приповетка од Шмита посрбио Ст. Ђурчић 50
Мали свет књижице за децу пише чика Стева I. 20
Мали свет св. II. (Љубица дечија глума) . . . 15
Моја лутка илустрована књижица за децу . . 15
Мачак у чизмама илустрована књижица за децу 15
Невенче књига приповедака од браће Јове . 40
Несташни мачићи илустр. књижица за децу . . 15
Огледало благодарног сина и уворне домаћице 10
Пешчани мајдан припов. Ф. Хофмана са сликама 60
Полаженик божићни дар српској деци од браца Радована 30
Приповетке мојој кћери од Ј. Н. Буља у две књиге 1·20
Приче мудрих људи удесио А. Николић 30
Радња и злато од Фрање Хофмана 20
Радованов дар са више слика од Чика-Стеве . . . 25
Робинзон Крусе илустрована књижица за децу . . 20
Савети мојој кћери од Ј. Н. Буља у две књиге 1·20
Све по избор српске песме народне за српску школу и дом 10
Свети Сава српски просветитељ и учитељ у српским народним песмама са предговором и живописом 15
Сиромах Словак или благо човеку на правоме путу по Бонетовој причи са 4 челикореза 30
Слике и прилике са слик. 40
Српски декламатор збирка одабраних песама за декламовање прибрао их чика Стева 40
Старо добро доба приповетка Фр. Хофмана 30
Стеван Немања I. велики жупан српски 10
У земљи човечуљака илустрована књижица за децу 15
У земљи дембелији илустрована књижица за децу 20
Чесница дарак доброј деци од Чика Стеве 20
Честитке о новој години, имендану и ралним другим пригодама у прози и стиховима удешене за децу и осталу младеж . . 50
Цесикина прва молитва — приповетка 15
Чича Томина колиба или црно и бело, како су живели северо-американски робови 40
Шта природа деци приповеда, с чешког 50

КО ОД ОВИХ ГОРЕ НАВЕДЕНИХ КЊИГА КУПИ:
добија на 2 фор. 20 проц. на 4 фор. 25 проц. на 8 фор. 33⅓ проц.
добија на 3 фор. 20 проц. на 6 фор. 30 проц. на 10 фор. 40 проц.
толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

ГГ. учитељима нека је на повољно знање да се код нас могу добити испитни прописи тако звани карактери са широким, и са узаним линијама, тако исто и са једном линијом (диктандо) у две врсте и то: на финој хартији 100 комада 70 новч., на најфинијој министер-хартији 85 новч.

Поруке обављамо брзо и тачно с платом у наточ (Nachnahme.)

НОВИ САД, маја 1891.

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Голуб. Лист за српску младеж. Бр. 6. Уређује Јован Благојевић. Издаје књижара Миливоја Каракашевића. Штампарија Ф. Битермана у Сомбору.

Листићи, црте са села, написао Јован Протић. У Новоме Саду, штампарија српске књижаре Браће М. Поповића, 1891.

Хања. Приповетка Хенрика Шенкјевића с дозволом пишчевом превео с пољског Рајко. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду 1891. Цена 60 новч.

Nadpisi sredovječni i novovjeki na crkvah, javnih i privatnih sgradah i t. d. u Hrvatskoj i Slavoniji. Sabrao Ivan Kukuljević Sakcinski. Zagreb. Knjižara jugoslavenske akademije. Knjižara dioničke tiskare. 1891. Ciena 2 for. 50 novč.

Botanika za više razrede srednjih škola. Ocijenio Mojo Medić, profesor u kraljevskoj velikoj realci u Zemunu. (Preštampano iz „Hrvatskog Učitelja“.) U Zagrebu, tiskom dioničke tiskare, 1891.

ОГЛАСИ.

Schwarze, weiße und farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 15.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 240 versch. Qual. u. 2000 versch. Farben, Dessins ꝛc.) verf. roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

ЛИЦИТАЦИОНА ОБЈАВА.

Управа манастира светога Ђурђа (Тамишка жупанија) овим објављује да ће се манастирске земље, и то оранице, ливаде и пашњаци свега 835 ланаца 1252 квадрати фати на јавној дражби која ће се у самом манастиру дана 13. (25.) јуна 1891 год. пре подне у 9 сати одржати, за опредељену цену (Ausrufungspreis) од 8350 фор. а под условима који су од стране манастира утврђени, под закуп издати.

Лицитанти су дужни положити 10% ове опредељене своте, т. ј. 835 фор. као вадиум пре почетка дражбе у руке манаст. настојатеља.

Рефлектанти могу дражбене услове до дана саме дражбе погледати код правозаступника манастирског г. др. Светозара Димитријевића адвоката у Темишвару.

Овде се примећује, да ако се одређено цена од 8350 фор. постићи не би могла или се не би нико нашао ко би цео комплекс под закуп узети хтео, — даће се у том случају горепоменуте земље и по парцелама од 30 до 50 ланаца под закуп издати.

У манастиру светога Ђурђа 24. маја (4. јуна) 1891.

2—3 **Управа манастира свет. Ђурђа.**

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина у Бешци издаваће под закуп 197 јутара ораће земље са зградом на једну или више година **трећи дан Духова 11. (23.) јуна** о. г. у 2 сахата по подне на јавној дражби у српској школи. — Сваки лицитант дужан је положити 10% у име пишманлука.

Из седнице српске правосл. општине у Бешци, држане дне 19. фебруара 1891.

3—3 **Председништво.**

АСФАЛТСКО ПОДУЗЕЋЕ
АЛЕКСАНДРА ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ
ЂУРЧИНСКА УЛИЦА „КОД ДВА БЕЛА ГОЛУБА“.

Подузима са гаранцијом асфалтовање влажних зидова, станова, кухиња, магаза, подрумова, захода и у опште влажних стаја тако, да су предмети, превучени мојом сувом превлаком, трајно од влаге обезбеђени.

Посао обављам како у месту тако и на страни, по врло умереној цени.

Моји досадашњи радови са асфалтом јесу на углед па зградама доле означене господе, која су потпуно задовољна са истим, на име: г.г. Паје пл. Михајловића, Јов. Дере, Л. Дунђерског, Ђ. Кондороша, А. Пајевића, Др. Л. Станојевића и ц. и кр. женијске дирекције у Петроварадину 14 - 20

ЛЕКАРНИЦА
ЈОВ. П. пл. ГРАФА
код „Спаситеља“ у Панчеву

препоручује п. публици лекарничке специјалитете сваке врсте по најумеренијој цени, наиме до сад осведочено **средство за бојадисање косе**, тако звани „регулатор“, једна флашица 50 нов., као и **ванредно трајну помаду за лице**, која никада не пожути, нити проузрокује боје, већ остаје свагда **лепа и бела**, једна теглица 50 нов. 6 6

ЈАВЉАМ, ДА САМ СВОЈУ
АДВОКАТСКУ ПИСАРНУ
у Пригу отворио.
Др. МЛАДЕН ЛИСАВАЦ
адвокат.
3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Г. ГЕОРГИЕВИЋА
У НОВОМ САДУ
потребује једног старијег и једног млађег спомоћника, који одма ступити могу. Нужно је да знају српски, мађарски и немачки језик. 2—2

РОЗМИРОВА ГОСТИОНИЦА
код „три круне“ у Новом Саду на житној пијаци, са свима просторијама **издаје се под закуп** на једну или више година. — Ближа условија могу се дознати у истој гостионици код удове

2—3 **КАТИЦЕ РОЗМИР.**

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ИГЊАТА Д. ЈОВАНОВИЋ
У ЗЕМУНУ

за моју новоотворену радњу потребујем спомоћника и из добре куће практиканта или шегрта. Вични немачком, српском и мађарском језику имају првенство. 1—2

Шпецерајска и мануфактурна трговина
МИШЕ НИКОЛИЋА
У ИНЂИЈИ

потребује **два млађа** помоћника, једног шпецерајисту и једног мануфактуристу. Ступити могу одмах. 2—2

П. ПЕТРОВИЋ
У МИТРОВИЦИ
потребује помоћника вична гвожђарској и шпецерајској струци. 2—3

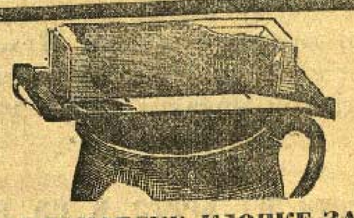

АУТОМАТСКЕ КЛОПКЕ ЗА
ПАЦОВЕ
КУЋЕВНЕ И ПОЉСКЕ МИШЕВЕ
хватају по читаве недеље без надзирања, радикално истребљивање гарантује се. Цена 1 клопци за пацове 2 фор., — за мишеве 1 фор. 20 нов. Шаље за готово или по поштанском подузећу **КЛОС (Kloss)** трговина са патентираним новостима у **БРИНУ**. Илустровани проспекти ових клопака и других новости бадава и наплаћеном поштарином. 15—20

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

20

КУЋА
БЕРНХАРДА ТИХО-А У БРИНУ.

Кинг-тиканине ¾ шир. боље него платно 1 ком. 30 риф. фор. 6.—
Остатака бринске чоје 3·10 мет. за цело одело фор. 3.75.
Кућевног ПЛАТНА 4/4 шир. фор. 4.50. 5/4 шир. фор. 5.50.
Остатака бринске чоје 3·10 мет. помоћног шифона фор. 5.—
ШИФОНА најзгодније за квоће 1 ком. 30 риф. фор. 5.50.
Остатака бринске чоје за горње капуте 2·10 м. чиста вуна фор. 7.—
ЛЕТЊИХ МАРАМА ОГРТАЧА 9/4 вел. протканих концем 1 ком. ф. 1.20, од чисте вуне 1 ком. фор 2.—
Остатака ЛЕТЊЕГ КАМГАРНА 6·40 м. за цело одело фор. 3.—
Гарнитура од рипса са кићанкама, два превета и један стопи чаршав ф. 4.
Остатака пике у помодним бојама, за прње, за један прслук. фор. 1.—
РАДИЧКИХ КОШУЉА од најбољег молино или рукб. оксфорда 3 ком. 2 фор.
Остатака СВИЛЕН. КАМГАРНА за једне чакшире 1·10 мет. фор 5.—

Шаље по поштанском подузећу. — Мустре најновијих штофова за женску и мушку одела шаљу се бадава и наплаћеном поштарином. Карте са мустрама кроја чима шаљу се неплаћеном поштом. 14—20

Један једини покушај уверће сваког, да је
„Zacherlin“

ЗАХЕРЛИН
ЗАИСТА НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНСЕКАТА,
пошто — као ни једно друго средство — невероватно јако и брзо „свакојаком“ гаду и последњи траг затре.

Најбоље се употребљује прашењем из захлрлинове боце за штедњу.

Захерлин не смемо никако променити са обичним прашком против инсеката, јер је захерлин самосвојан прашак кога никад и нигде није било и нема, осим у

запечаћеним боцама са именом Ј. ЗАХЕРЛ.

Ко иште дакле захерлина, па добије прашка у завијеној артији или кутијама, зацело је увек преварен. Прави се добија:

У Н. Саду код г. Браће Вагнера.
М. Коде.
П. Георгијевића (апотека)
Љ. Стефановића.
Д. Арновљевића.
П. Романовића.
Пере Попадића.
Алек. Крена.
Јов. Ф. Костића.
Јос. Гајгера.
У Ср. Карловцима: Фр. Хомолке.
У Ср. Карловцима: Л. Пекле.
У Н. Паланци: Марка Марцикића.
У Сентомашу: госпођице Катице Дима-Манојловић.
У Турији: Л. Гутвајна.
У Илоку: Паје Арсенића сина.
4—6

Власник Славко Свет. Милетић. | Одговорни уредник Мита Теодоровић. | Српска штампарија дра Светозара Милетића.